

A MAGYAR KIRÁLYI FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM KIADÁSA

RÁDIÓS GAZDASÁGI ELŐADÁSOK

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

ELNÖK: BR. PRÓNAY GYÖRGY DR.
HELYETTES ELNÖK: TÓTH JENŐ DR.

TAGOK:

BUDAY BARNA SZTANKOVICS JÁNOS
NÉMETH JENŐ WELLMANN OSZKÁR DR.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

CZVETKOVITS FERENC DR.

SEGÉDSZERKESZTŐ:

SUHAYDA TIBOR

SZERKESZTŐSÉG:

BUDAPEST, V., KOSSUTH LAJOS-TÉR 11. SZ., II. 202.

II. ÉVF.

A. SZERZŐMUNKÁK.

22. SZÁM.

OLYASD EL, ŐRIZD MEG ÉS GYŰJTSZD KÖNYVTÁRBA!

A TENGERENTÚLI MEZŐGAZDASÁGI VERSENY

ÍRTA:

DR. IHRIG KÁROLY

EGYETEMI MAGÁNTANÁR

A Földművelésügyi Minisztérium megbízása alapján
csinos kivitelű és egész vászonkötésű

BEKÖTÉSI TÁBLÁK

ezen „Rádiós Gazdasági Előadások“ 1928. évben megjelent
számaihoz már kaphatók könyvkereskedésünkben. Ára közvetlen
nálunk átvéve darabonként —80 fillér, postán, keresztkötéssel 1.— pengő
„Patria“ Irodalmi Vállalat és Nyomda R.-T., Budapest, IX., ÜHÖI-út 25. szám.

1929. évben megjelent füzetek:

1. *Dr. Horváth Jenő*: A gazdasági munkaszerződések megkötésének szabályairól.
2. *Dr. Károly Rezső*: A kisközgazdasági könyvvezetése.
3. *Dr. Ormándy János*: A gazdát érintő adóügyi jogorvoslatról.
4. *Németh József*: A konyhakert berendezése és kihasználása.
5. *Faber Sándor*: A talaj téli élete.
6. *Pöhl Henrik*: Juhászatunk jövő irányai.
7. *Dr. Niedermann Zoltán*: A vadászgazda teendői tavasszal.
8. *Világgy Károly*: A mezőgazdasági üzemrendszerek ismertetése.
9. *Dr. Schmiedhoffer Gyula*: A sertésorbánc és az ellene való védekezés.
10. *Szabó Lajos*: A pillangós takarmánynövények szerepe a homoktalajok feljavításában.
11. *Grabovszky Miklós*: A mezőgazdasági munkásvédelem.
12. *Dr. Konkoly Thege Sándor*: A mezőgazdasági kiállítások és állatdíjazások jelentősége és oktató hatása.
13. *Dr. Schandl József*: A csikó felnevelése.
14. *Dr. Guoth Gy. Endre*: A háziállatok ujjain hiányos gondozás miatt keletkező hibák és kóros elváltozások.
15. *Szlávik Endre*: A gyümölcsfák terméketlenségének okairól és az ellene való védekezésről.
16. *Juhász Árpád*: A dohánytermelő gazda időszerű teendői.
17. *Dr. Wellmann Oszkár*: A tehének tejelőképességének jelentősége a szarvasmarhatenyésztésben.
18. *Nyárády János*: Kisközgazdaságok okszerű berendezése.
19. *Grábner Emil*: A gyomok kártétele és azok irtása.
20. *Németh József*: A víz és az öntözés fontossága a zöldségtermesztésben.
21. *Valló Árpád*: Méztermelés, mézkezelés és mézkészítmények.

A tengerentúli mezőgazdasági verseny.

Írta: **Dr. Ihrig Károly** egyetemi m.-tanár.

Meséinkben századok óta szerepel az Óperenciás tenger, amely oly messze van, hogy ami azon túl fekszik, az már nem is tartozhat a valóság birodalmába. Pár évtizeddel ezelőtt még ilyen meseszerűen messzefekvőek voltak a nagy óceánokon túli földrészek: Amerika és Ausztrália országai. Csak a földrajzból ismertük azokat és a magyar gazdának legfeljebb képzeletét foglalkoztatták, de álmát nem zavarták. Ahogy azonban a gőzhajózás állandóan gyorsabbá, megbízhatóbbá és tökéletesebbé vált, egyre közelebb jöttek a tengerentúli országok Európához és mindinkább éreznünk kellett, hogy azok nemcsak a mesék, de a józan gazdasági élet világában is jelentős tényezők. A mult század nyolcvanas éveiben Amerika hatalmas szűzterületei elkezdtek ontani a búzát Európa felé. Olcsón termeltek és Magyarországon is leszállt a búza ára tizenhárom, tizennégy pengőre. Ez volt Amerika első rohama. Az európai mezőgazdasági államok vámokból védőfalakat építettek és ezek mögött sikerült kivédeni a fenyegető veszélyt, de soká tartott, míg a válságot teljesen kiheverték.

Az utóbbi években újabb szívós versenyt fejt ki a tengerentúli államok mezőgazdasága az európai piacokon. A háború alatt az élelmiszerek után való kereslet a nagy hadseregek szükségleteinek növekedése következtében ugyancsak megnőtt. Az európai hadviselő államok termelése ugyanakkor visszaesett. A kedvező helyzetet a többi földrészek mezőgazdasága alaposan kihasználta és hatalmasan fellendült. Most már nem csupán az Egyesült Államok léptek fel, mint Európa élelmiszerszállítói, hanem Kanada, Argentína, Dél-Afrika, Ausztrália, Újzéland is. Mikor aztán a háborúnak vége lett, a nagy kereslet megszűnt és a mi földrészünk mezőgazdasága kezdte a békebeli termelési színvonalat megközelíteni, egyszerre a kínálatnak nagy bősége támadt, amely az árakat lenyomta. Azok a falak, melyeket az első válság leküzdésére annakidején építettünk, még ma is fennállanak, a magyar gazdán azonban ma már nem segítenek, mert más a helyzete. Akkor

az Osztrák-Magyar Monarchia zárt gazdasági területén az osztrák ipar könnyen felvette mezőgazdaságunk feleslegét ; tehát piacunk a védőfalon belül maradt és nem voltunk kénytelenek külföldi piacokon versenyezni az amerikai búzával. Ma azonban mezőgazdasági termelésünk feleslegeit akár tetszik, akár nem, kénytelenek vagyunk külföldön eladni, tehát a vámfalakon kívül, ahol semmi sem véd bennünket, sőt rendszerint az illető ország saját és vámokkal erősen védett mezőgazdaságával is meg kell küzdenünk.

Kiviteli állam lettünk és ilyenén nem segít a vám, hanem csakis egy : ha versenyképes termékeket tud szállítani. Mezőgazdaságunknak feleslegei értékesítésében azért van annyi baja az utóbbi években, mert cikkei más államokéival, különösen a tengerentúli államok árúival nem állják a versenyt. A külföldre törekvő magyar árú évről évre közelebb fekvő piacokon ütközött bele az amerikai búzába, az amerikai húsba, az amerikai gyümölcsbe. Előbb csak Londonból szorult ki a magyar liszt, majd megjelent Hamburgban a kanadai rozs, aztán Prágában az amerikai liszt, majd Bécsben a fagyasztott hús ; de ugyanezek ott vannak Svájcban és Olaszországban is. Mind szorosabbá vált a fojtogató gyűrű és ma már ott tartunk, hogy az éttermekben és kereskedésekben Magyarországon is amerikai almát árulnak, sőt az idén amerikai babot is hoztak be. Ha elgondoljuk az óriási utat, melyet ezeknek a termékeknek meg kell tenniök és figyelembe vesszük, hogy ezalatt hány kézen mennek át, mennyi elromlik, mennyi fuvardíj terheli a szállítmányokat, akkor méltán megdöbbenhetünk a nagy tévesztés miatt és méltán tesszük fel azt a kérdést, hogy voltaképen mi az oka annak, hogy mezőgazdaságunk annyira lemaradt a versenyben, nemcsak a külföldön, hanem hovatovább a belső piacon is ?

A fogyasztó azt az árút veszi szívesen, melynek minősége és ára neki megfelelő. Ha mezőgazdasági cikkeink versenyképtelenségének okait keressük, ezt a két szempontot kell vizsgálnunk.

Ismert dolog, hogy Magyarország természeti viszonyai egy sereg mezőgazdasági terméknek egészen különlegesen kedveznek úgyannyira, hogy ezekből a legkiválóbb minőséget tudjuk termelni. Ez áll a Tiszavidék búzájára, az Alföld zöldségére és gyümölcsére, a Szamosvidék szilvájára és almájára, a magyar borra, a magyar lucerna- és lóheremagvakra, a makói pulykára, a hazai mangalica zsírjára és sok más cikkekre, amelyek a külföldi fogyasztónak különleges minőséget jelentettek, jelentenek részben még ma is és amelyet minden másnál szívesebben vásárol.

A fogyasztónak azonban szigorú kívánsága az is, hogy ha ő valamilyen cikket keres, pontosan azt kapja, ami kell neki és azt bármikor, bármily mennyiségben megkapja. Neki a megbízhatóan azonos és egyöntetű árú kell. Ezt nevezik *standard*-árúnak. És ha van olyan oka a versenyben való lemaradásunknak, amely csakis mirajtunk múlik és nem hatalmunkon kívül eső viszonyunkon, akkor azt ezen a téren találjuk meg. A magyar kereskedő és a magyar gazda ebben a tekintetben nem bizonyult eléggé tanulékonyak, eléggé fegyelmezettnek.

A standard-termelés az első lépés mezőgazdasági kivitelünk fokozására. A feladat megoldása nem történhet az állam közreműködése nélkül, de a lényeges mégis az, hogy a gazdaközönség legyen tisztában a minőségi termelés jelentőségével és annak módjaival. Lássá be, hogy ha ő vásárol valamit, ragaszkodik ahhoz a fajtaához, ami egyszer bevált és megkívánja, hogy mindig pontosan ugyanazt kapja a kereskedőtől. Ezt a jogát ismerje el a fogyasztónak is, akinek ő ad el és iparkodjék mindig pontosan egyöntetű és jó minőséget termelni. Ha ezt teszi, érvényesülni fog a magyar mezőgazdasági termékek egyik-másikának különlegesen kiváló minősége és sokkal könnyebb lesz rájuk vevőt találni.

De nemcsak termelésünk minőségében való javításának van rendkívüli fontossága. A tengerentúli államok versenye veszedelmessé különösen azért kezd válni, mert olcsóbban termelnek. Ha elgondoljuk, hogy például a magyar búzának néhány száz, ellenben a kanadai búzának mintegy hatezer kilométert kell megtennie termelőhelyétől Hamburgig és mégis sokszor az utóbbi a hosszú szállítás ellenére is olcsóbb, akkor képet alkothatunk magunknak arról, mennyivel olcsóbban termel a kanadai farmer a magyar gazdánál. Igaz, hogy ő víziúton szállít, míg mi még most sem jutottunk odáig, hogy a közép-európai folyamokat csatornákkal úgy kössük össze, hogy a kelet mezőgazdaságának terményei minél kevesebb költséggel juthassanak el a nyugati ipari vidékeire. Arra kellene a búzatermelő Magyarországnak is törekednie, hogy olcsón érhesse el terményeivel a piacokat. A fuvardíj olcsóbbátétele úgy hat, mintha a termelőhelyet és a piacot egymáshoz közelebb tolnók. A hajózási díjtételek fokozatos olcsóbbodásával kerültek a tengerentúli államok szántóföldjei mind közelebb az európai fogyasztópiacokhoz. Ismétlem azonban, a tengerentúli államok versenyképességének fontos tényezője az, hogy azok kevesebb költséggel termelnek.

Miért olcsóbb a tengeren túl a termelés? Valamikor sokat hallottunk az Egyesült Államok mesébe illő szűzterületeiről és azoknak feltöréséről. Ezekből ugyan az Egyesült Államok már kifogytak, de még mindig vannak szűz területek Kanadában és Dél-Amerikában. Ezeknek az államoknak gabonatermelése évről évre nő. Nyilvánvaló, hogy olyan extenzív művelési ág nál, mint a gabonatermelés, a föld termőereje döntő tényező. A tengerentúli államok tehát — amint a kereslet a világpiacon gabona után megnövekszik és az árak emelkedni kezdenek — könnyűszerrel vonhatnak művelés alá új területeket, amelyek termésével gyarapodik a világpiacon készlet, megnő a kínálat és az árak nem emelkedhetnek.

A tengerentúli országok mezőgazdasága azért is kedvezőbb helyzetben van, mert kevesebb munkaerővel dolgozik. A gépeknek a mezőgazdaságban való alkalmazása olyan fokot ért el, amelytől mi még messze vagyunk, sőt amelyet egyelőre el sem érhetünk. Nem volna nehéz a mi mezőgazdaságunknak is fokozódó mértékben gépekkel végeztetni a munka egy részét, ezzel azonban a mezőgazdasági népesség kereseti lehetőségét csökkentené. Így is már sokan vannak, akik munkát nem kapnak. Ha most ezeknek számát a gépek használata által szaporítanánk, lassú pusztulásra vagy kivándorlásra ítélnék amúgy is megfogyatkozott nemzetünknek egyik értékes elemét. Szerencsésebb országokban a kérdés nem olyan bonyolult: ahol az ipart fejleszteni lehet, egyszerűen az veszi fel a mezőgazdaság munkásfeleslegét. Tőlünk az iparfejlesztés természetes forrásait elszakította Trianon és ezért a magyar mezőgazdaságnak nem lehet a benne foglalkoztatott munkások létszámát hirtelen csökkenteni. Sőt inkább arra kell törekednie, hogy mindig több és többet foglalkoztasson, legalább is a lakosság szaporodásának arányában.

Világos azonban az, hogy ez a kényszerhelyzet nagy hátrány azoknak az államoknak mezőgazdaságával szemben, melyek szabadon takarékoskodhatnak a munkaerővel. Magyarország ezen az úton nem követheti őket és ez igen nagy akadály a gabonatermelésünk olcsóbbá-tételének, ami gabonaértékesítésünk válságának egyik legfőbb oka. Hiszen a kanadai gazda csak mintegy 23 pengőt kapott a múlt évben a búza métermázsájáért és mégis kifizető volt a termelés. Ez a magyar búzának ugyanakkori átlagosan 32 pengős árával szemben olyan nagy különbség, amelyet kiegyenlitenünk egyelőre szinte lehetetlennek látszik. Már pedig a tengerentúli államok gabonájának ára irányadó az egész világra és így Magyarországra is. És ez a helyzet hosszú ideig

nem fog megváltozni, mert még rengeteg kihasználatlan terület van, melyek abban az arányban kerülnek művelés alá, amelyben a világ gabonafogyasztása emelkedik. Sőt figyelemmel kell lennünk arra is, hogy Európában is közvetlen közelünkben egyes gabonatermő területek, melyek a békében kiviteli felesleget termeltek, mostani lezüllött állapotukból előbb-utóbb fel fognak szabadulni és ismét versenytársként lépnek fel a mi kiviteli piacainkon. Ilyen terület az óriási Oroszország, amelynek mezőgazdasági teljesítőképességét a bolsevizmus tette tönkre és Románia, amely a földreform okozta és egyéb zavarok miatt nem tud kivitelre termelni. De a helyzet előbb-utóbb ezekben is meg fog változni és akkor nemcsak a tengerentúli, hanem a tengerenineneni mezőgazdaságok versenye is reánk fog nehezedni.

Ilyenformán nemcsak a mai helyzet súlyos, de a jövő képe se nagyon vigasztaló. Felmerül az a kérdés, hogy ilyen viszonyok közt mit tehetünk a mezőgazdaság tönkremenetelének elhárítására.

Az egyik orvosság magából a helyzetből adódik. Mint láttuk, a tengerentúli mezőgazdaságok a legtöbb tekintetben kedvezőbb helyzetben vannak a termelési költségek szempontjából. Csak egy drágább náluk : az emberi munka. Minél több munkát kell befektetni valamely cikk termelésébe, annál inkább kiegyenlítődnek az előnyök. Ha tehát a magyar mezőgazdaság fokozódó mértékben olyan cikkek termelésére tér át, amelyekhez több emberi munka kell, akkor olyan útra lépett, amelyen a tengerentúli államok versenye az európai piacokon fokozatosan csökken. Idetartoznak elsősorban az intenzívebb termelési ágak, különösen a kapások, a kereskedelmi és ipari növények, az intenzív állattenyésztés, a kertészet különböző ágai, beleértve a gyümölcsstermelést és a szőlőt is. Mindezek több munkát tudnak felvenni, mint a gabonatermelés, tehát amellett, hogy több embernek adnak kenyeret, lehetővé teszik, hogy a termelési költségben érvényesüljön az az előny, melyet számunkra az elegendő és olcsóbb munkaerő jelent. Gazdaembernek természetesen nem kell külön kiemelni, hogy egy bizonyos határon alul visszaszorítani a gabonatermelést nem lehet. Bizonyos azonban, hogy nálunk a gabonafélék termelésére felhasznált terület aránylag nagy és lényegesen csökkenthető volna. Abban az esetben, ha a gabonaterület apasztásával több jövedelemmel kecsegtető cikkek termelésére térünk át, a tőkék és a költségeket jobban kihasználhatjuk, azok nagyobb nyersbevételre oszlanak meg és így közvetve csökken a gabonatermelés költsége is.

Önként adódik az ellenvetés, hogy mi értelme van még több répát, burgonyát, nemesített magvat, tejet, bort stb. termelni, mikor jelenlegi termelésünket se tudjuk elhelyezni. Ha azonban elfogadjuk, hogy az utóbbiak tekintetében kedvezőbb helyzetben vagyunk versenytársainkkal szemben, mint a gabonatermelés terén, akkor könnyű az ellenvetést leszerelni. Ma a helyzet olyan, hogy minden termelési ágának erős küzdelmet kell folytatnia a piacokért. Akár gabonát, akár mást termelünk, azt külföldön elhelyezni csak akkor tudjuk, ha sikerült meghódítanunk a vevőt. Már pedig világos, hogy ebben a küzdelemben több sikerre van kilátásunk azokban a cikkekben, melyeket mi termelhetünk előnyösebben, mint azokban, amelyek termelésére nézve versenytársaink helyzete kedvezőbb. Azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy az említett cikkek nagyrésze kényes, vagy romlandó mivoltánál fogva nem bírja úgy a hosszú szállítást, mint a gabonafélék. Minthogy pedig mi közelebb vagyunk a nyugateurópai fogyasztópiacokhoz, mint a tengerentúli versenytársaink, ebből a szempontból is helyzeti előnyünk van.

Vannak természetesen egyéb feladatok is, amelyeket meg kell oldani, hogy olcsóbban jussunk el a külföldi piacokhoz. Mindaz, ami a termelési költséget csökkenti, fokozza kilátásainkat a versenyben. Idetartoznak az adók megfelelő mérséklése, a mezőgazdaság termelési cikkeinek arányosabb ára, az értékesítés költségeinek csökkentése stb. Bármennyire jogosak is a gazdaközönség kívánságai, ezek tekintetében helyzetének javulására csak akkor számíthat, ha ő maga is elkövet mindent, amivel termékeinek versenyképességét fokozhatja. Bűnt követ el nemcsak a saját, de az egész közgazdaság érdekei ellen, ha még mindig úgy fogja fel dolgát, hogy elég az őseitől öröklött módon szántani-vetni, a többitől pedig gondoskodják a jó Isten. A mai gyilkos versenyben a fogyasztó az úr és az boldogul, aki azt legjobban kiszolgálja. Ha ezt megtanuljuk, nem kell félnünk sem a tengerentúli, sem a tengerenineni versenytársaktól és mindnyájunkat bőven ellát kenyérral az áldott magyar föld.